

Lapiscida vel ymaginararius

L'art de la pedra
a Mallorca a la baixa
edat mitjana

ANTÒNIA JUAN VICENS

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Antònia Juan Vicens

Lapiscida vel ymaginarius

L'art de la pedra a Mallorca
a la baixa edat mitjana

Pròleg de Tina Sabater

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
2014

Aquesta obra ha estat publicada amb la col·laboració
de la Fundació Abadia de Montserrat 2025

FUNDACIÓ ABADIA DE MONTSERRAT. 2025

Primera edició, octubre de 2014

© Antònia Juan Vicens, 2014

La propietat d'aquesta edició és de
Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 - 08013 Barcelona

ISBN: 978-84-9883-727-8

Dipòsit legal: B. 24242-2014

Imprès a Gràfiques 92, S.L. - Avinguda Sucarrats, 91
08191 Rubí

ÍNDEX

PRÒLEG	5
PRESENTACIÓ	11
ABREVIATURES I SIGLES	13
Abreviatures	13
Sigles	13
1. INTRODUCCIÓ	15
1.1. L'estat de la qüestió	15
1.2. Els objectius	23
1.3. Les fonts	25
2. ALGUNES CONSIDERACIONS PRELIMINARS	33
2.1. La problemàtica terminològica	33
2.2. La versatilitat de l'artesà medieval	40
2.3. El caràcter polifacètic dels <i>lapiscidae</i> mallorquins	45
<i>Treballs d'enginyeria, arquitectònics</i> <i>i altres de menors</i>	45
<i>Treballs escultòrics</i>	55
3. SITUACIÓ SOCIOECONÒMICA	69
3.1. L'economia dels <i>lapiscidae</i> mallorquins a través dels impostos	71

3.2. El dot	76
3.3. Les propietats	79
3.4. Salaris i retribucions	92
3.5. Dificultats econòmiques	98
3.6. L'estatus social. Els <i>lapiscidae</i> mallorquins en el seu context.	103
3.7. El prestigi	105
3.8. L'ascens social, la consciència de grup i l'autovaloració	113
3.9. Formació cultural i intel·lectual	123
3.10. Les desigualtats	129
4. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DELS TALLERS	133
4.1. Jerarquia	134
4.2. Processos i condicionants en l'aprenentatge	138
4.3. La promoció: d'aprenent a oficial, d'oficial a mestre	143
4.4. Realitat i ficció sobre la perpetuació dels tallers i l'endogàmia	147
4.5. Coordinació de tallers	151
<i>El mestre-empresari</i>	151
<i>Les associacions</i>	154
<i>Les subcontractacions</i>	157
4.6. Sistemes de treball	158
<i>L'obtenció del material</i>	158
<i>L'espai de treball</i>	159
<i>El treball de l'escultura arquitectònica: mètodes i tècnica</i>	161

5. MESTRES I TALLERS A L'ENTORN DE LA SEU	167
5.1. Els tallers de Guillem Ses Oliveres, Pere Morey i Pere de Sant Joan	168
5.2. El taller de Pere Massot	174
5.3. El taller de Guillem Sagrera	177
5.4. El taller d'Arnau Piris	181
5.5. El taller de Joan Sagrera	186
5.6. El taller de Jaume Creix	195
6. MESTRES, TALLERS I NISSAGUES FAMILIARS ACTIUS ENTRE c. 1390 I 1520	205
6.1. Els Tosquella	207
6.2. Els Sagrera	209
6.3. Els Boschà	220
6.4. Miquel Brunet	222
6.5. Els Vilasclar	223
6.6. Els Mates	233
6.7. Els Mas	235
6.8. Els Pons	236
6.9. Els Servera	239
6.10. Els Fàbregues	241
6.11. Els Montserrat	243
6.12. Els Saguals	245
6.13. Els Creix	249
6.14. Els Marsà o Mersa	251
6.15. Els Cifre	254
6.16. Mateu Forsimanya	259
6.17. Els Pou	263
6.18. Pere Lull	268

6.19. Els Ferrer	269
6.20. Els Armengol.....	272
6.21. Els Isern	274
6.22. Els Serra	275
6.23. Pere Alzina.....	278
6.24. Els Gener	278
6.25. Gabriel Santmartí	279
6.26. Els Garau	280
7. ELS <i>LAPISCIDAE</i> FORANS I ESTRANGERS A CIUTAT DE MALLORCA	285
7.1. Procedència geogràfica	285
7.2. Trajectòria professional i relacions amb els mestres illencs	290
7.3. Sobre els motius de l'arribada a l'illa i l'acolliment dels locals	320
8. A TALL DE CONCLUSIÓ	335
BIBLIOGRAFIA.....	339
APÈNDIX	361
Taula: <i>Lapiscidae</i> forans i estrangers	361

La importància que tingué l'art de la pedra a Mallorca durant la baixa edat mitjana es desprèn de les obres que s'han conservat, com també de la qualitat i destresa dels artífexs que les executaren. En el present llibre, en base a la interpretació de les fonts documentals, s'emprèn una anàlisi exhaustiva del col·lectiu d'artesans de la pedra i dels obradors que treballaren l'escultura arquitectònica a Mallorca entre finals dels segle XIV i el començament del segle XVI. L'examen dels tallers en actiu de *lapiscidae-imaginaires*, en els quals s'integraren artífexs forans i estrangers de qui s'analitza la trajectòria, es completa amb un estudi d'orientació sociològica que tracta aspectes relacionats amb el món socioeconòmic i laboral de l'època. La realitat particular dels artesans mallorquins es contextualitza a partir de la constatació d'analogies i diferències amb els contextos catalanoaragonès i europeu.

TEXTOS I ESTUDIS
DE CULTURA CATALANA

9